

BİREYSEL VE TAKIM SPORLARINDA TAKIM BİRLİKTELİĞİ DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Süleyman MORALI¹, Birol DOĞAN¹

ÖZET

Bu çalışma, bireysel ve takım sporları yapan sporcuların "Takım Birlikteliği" düzeylerinin karşılaştırılmasını içermektedir.

Araştırmada, Widmeyer ve ark. (9), tarafından geliştirilen, Morali (8) tarafından güvenilirlik çalışması yapılarak (n=265, Güvenirlik Katsayısı = 0.7873, Standart Alfa = 0.7907) güvenilirliği saptanan "Takım Sporlarında Takım Birlikteliği" envanteri (The Measurement of Cohesion in Sport Teams; The Group Environment Questionnaire) kullanıldı.

Araştırmanın örneklem grubunu, 31 Okçu, 67 Hentbolcu ve 67 futbolcu olmak üzere toplam 165 sporcu oluşturdu. Araştırmada elde edilen veriler EÜ BAUM de değerlendirildi. Araştırma sonucunda; Envanterin "Bireysel Çekicilik Grup-Görev" boyutunun farklı spor takımlarına göre karşılaştırılmasında takımlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma saptandı ($f=2.36$, $p<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Sporcu, Takım Birlikteliği, Bireysel Sporlar, Takım Sporları.

ABSTRACT

A COMPARISON OF THE LEVELS OF TEAM-COHESION IN INDIVIDUAL SPORTS AND TEAM SPORTS

This study includes the comparison of the team-cohesion levels of the athletes joining individual sports and those joining teams sports.

In the study, the Measurement of Cohesion in Sport Teams the Group Environment Questionnaire developed by Widmeyer et al. (9) has been used. The reliability of the questionnaire has been checked by Morali (8).

¹ Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İzmir

The sample group consisted of 31 archers, 67 handballers, and 67 footballers, total 165 athletes. The data gathered has been evaluated in B.A.U.M., Ege Universitesi.

It has been concluded that there is a considerable statistical difference among different teams. In the comparison of "Individual Attraction Group-Task" aspect of the questionnaire ($f=2.36$, $p<0.05$).

Key Words: Athlete, Team-Cohesion, Individual Sports, Team Sports.

GİRİŞ

İnsanın kendisi ve dış dünya arasındaki mesafeyi yok etmek, yaşam çevresini düzenlemek yönünde bir eğilimi söz konusu olmaktadır. İnsanın içinde yer aldığı grup veya toplumun normlarına, değerlerine veya davranış modellerine katılımı sağlayan sosyalleşme süreci, sosyal bağın oluşmasında önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal aktiviteler ve bağlılık görevi bireysel anlamda kişilerin odak noktasını teşkil etmektedir. Takım içerisinde bağlılık, yakınlık, görev işbirliği gibi kavramların yüksek düzeyde olması Grup Bütünlüğü düzeyinin de yükselmesine yol açmaktadır.

Birbirlerini beğenen birlikte olmaktan hoşlanan elemanlardan oluşan takımların, bu nitelikten yoksun takımlara oranla daha başarılı olacağı akla yatkın gelmektedir. Buna örnek olarak 1979'da dünya serilerini kazanan Pittsburg Pirates'in (beyzbol takımı), "Biz aileyiz" teması, uzun süre birlikte belli bir hedef için bir arada olma yeteneğine borçlu oldukları başarıyı getirmiştir. 1970'de Oakland Athletics ve 1978'de New York Yankileri dünya serilerini kazandıkları sırada takım elemanlarının arasında çok belirgin bir düzeyde uyumsuzluk olması ise başka bir boyutu ortaya koymaktadır (4).

Bir takımda, sporcuların davranışları elemanlar arasında etkili bir yer tutar. Spor takımlarının sahip olduğu karakteristikleri bazan anlamak zordur. Her zaman bireysel güç ve yetenek önemlidir. Bunun yanı sıra sosyal ve kişiler arası güç'de antrenörler tarafından kullanılmalıdır.

Özellikle takım sporlarında, takımı meydana getiren sporcuların aynı amaca yönelik olmasının temelinde Grup Dinamiği yatar. Bir topluluğun grup haline gelebilmesi için aralarında bir etkileşim, duygu ve bilgi alışverişi olması gerekir. Grup Dinamiği bu etkileşimin yarattığı güçtür. Bu etkileşim ne kadar yoğun ise grubun dinamiği de o derece yüksektir. Ancak, bilgi ve duygu alışverişi olması için bazı nitelikler gerekmektedir. Bu nitelikler şöyle sıralanabilir;

- 1- Bireyler arasında, bir motifler, normlar, değer ve amaçlar sistemi oluşması.
- 2- Topluluğu teşkil eden bireyler arasında heyecansal, duygusal, zihinsel, ilişkiler ve etkileşim olması.
- 3- Grup içindeki bireylerin değişik rol ve konumlara sahip olması.

Futbol'dan bir örnek verilecek olursa, değişik mevkilerde oynayan, değişik oyun stili, kişilik ve fizik özelliklere sahip 11 genç belli bir eğitim ve antrenman sürecinden sonra bir bütün haline gelirler. Bu, futbol takımında bulunması gereken bir özelliktir. Bu takımın

sahip olduğu güçler, takımı teşkil eden futbolcuların teker teker sahip olduğu güçlerden farklıdır. Bu yeni güçler bütünü futbol takımı'nın dinamiği'ni teşkil eder.

Bir grubu meydana getiren bireylerin, türlerinin en iyisi olması gerekmez. Ancak, birbirini tamamlar nitelikte olmaları zorunludur. Ayrıca kesinlikle, belli bir eğitim ve antrenman sürecinden geçmeleri şarttır. Her futbol sezonu'nun başında birçok klüp pahalı transferler ile takımlarını güçlendirmeye çalışırlar. Ancak, pek azı başarılı olmaktadır. Çünkü, önce eksikler tamamlanmalı, sonra yeni alınan bireylerin gruba uyumunu sağlayıp, onların Grup Dinamiği'ni yükseltmeye katkıda bulunmaları sağlanmalıdır (1).

Grup içinde bulunan insan "Grup Dinamiği" içinde iletişim ve etkileşimin şu aşamalarını yaşar;

- Grup içinde ortak amaçların, değerlerin, kuralların doğması ve gelişmesi,
- Bireyin ortak amaçları, değerleri, kuralları benimsemesi ve bunlara uyması,
- Böylece bireyin gruptan etkilenmesi, davranışında ve tutumunda değişme ve gelişmelerin başlaması,
- Bireyin yeni davranış ve tutum kazanması, gruba katılmadan önce var olan kimi davranış ve tutumların değişmesi, bireyin kazandığı davranış ve tutumların grup içinde ve dışında süreklilik kazanmasıdır (7).

Bütün gruplarda grubun iç yapısı gözönüne alınınca, gruplarda elemanlar arasındaki statü (mevki) farklılıkları olduğu bilinmektedir. Grup hiyerarşisi içinde acaba hangi elemanlar grup normlarına daha çok uyarlar ya da grup normlarına uyma bakımından elemanlar arasında fark var mıdır? Oluşturulan üç statü kesimi içinde en fazla uyma davranışı, kendilerini grubun kısmen kabullendiğini sanan orta düzeyde olduğu görülür (benimseme). En alt statü düzeyindeki grup elemanlarında da ortadakiler kadar olmamakla beraber uyma davranışı görülür. Ancak, bu elemanlar sadece grup içindeyken grup normunu kabul etmişler ve ona uyma davranışı göstermişlerdir. Yalnız oldukları zaman ise normu reddettikleri görülmüştür. Burada benimseme değil, itaat söz konusu olmaktadır. Grup tarafından beğenilmediklerini bildiklerinden en düşük statüdeki elemanlar için grup, cazibesini bir dereceye kadar kaybetmiştir. Bundan ötürü cazip bulan ve grup içinde yükselme çabasında olan orta statü kesiminden genellikle daha az uyma davranışı göstermektedirler. En alta olduklarından, grup normuna uymamakla kaybedecekleri fazla birşey yoktur. Yani statülerinin daha fazla düşmesi söz konusu değildir (6).

Takım birlikteliği (team cohesion), daha geniş kapsamda Sosyolojik bir terim olan "grup-birlikteliği" (group-cohesion) ile özdeştir. Her ikisi belli bir hedef için çalışan takım veya grubu bir arada tutan birliktelik veya yapışıklık, bağlılık olarak ifade edilmektedir. Festinger, Schachter ve Back (5), bunu elemanların grup içinde kalması üzerinde rol oynayan kuvvetlerin toplamı olarak ifade etmektedirler.

Birleşme, birliktelik terimi "birbirine yapışmalar" anlamına gelen latince "cohaesus" dan türemiştir. Birleşme terimi sosyal psikologlar tarafından grup davranışlarını anlatmak için

kullanılmıştır. Birleşme, birliktelik, bir grup içinde bireysel elemanlar arasındaki bağlılığın kuvvetini yansıtır.

Gruplar, dinamik bir yapıdır. Statik değildir. Yaşam içinde aktif bir bütünlük göstermektedir. Pozitif ve negatif olan bir takım yönleri bulunmaktadır. Grup elemanları ile aralarında belirgin bir ilişkinin olması söz konusudur. Grup birlikteliği'nde iki genel kategori bulunmaktadır. Bunlar, grup bütünlüğü (group integration) ve bireysel çekiciliktir (individual attraction). Ayrıca, grup birlikteliği, görev ve sosyal birliktelik (task-cohesion, social-cohesion) olarak alt kategorilere ayrılmaktadır (3).

Sosyal birliktelik; Takım elemanlarının birbirlerini ne dereceye kadar sevdiklerini ve bu gruptan hoşlandıklarını ortaya koyar. Ayrıca, birbirleriyle olan arkadaşlıklarının seviyesini de yansıtır.

Görev birliktelik; Bir grubun elemanları özel ve tespit edilmiş bir amaç elde etmek için beraber çalıştıkları düzeyi yansıtır. Genelde takım ve grubun oluşturulduğu amaç sebebiyle birleştirilmiştir.

Bireysel Çekicilikte Grup; Pek çok kuramcı, duyguların sosyal dayanışmayı pekiştiren olumlu duygular olduğunu belirtmektedir. Olumlu duygular kadın ve erkekleri diğer insanlarla birlikte olmaya, çocuklar yetiştirmeye, çeşitli kuramlara, derneklere katılmaya veya özel bir çevrede yaşama götürebilir. Kişilerarası çekim, insanların hayatında çok önemli bir etkiye sahiptir. Kişilerarası çekimde 5 etken rol oynamaktadır. Bunlar; Fiziksel yakınlık, fiziksel güzellik, kişisel benzerlik, olumlu yaklaşım ve bağlanma isteğidir (2). Bireysel çekicilik, takım elemanlarının duygularını, gruptaki görevi, grubun verimliliği, grubun amaçları ve objektifliği hakkında bilgi vermektedir. Takımı oluşturan elemanların diğerlerinin davranışlarına ilişkin nedensel yüklememelerinin bireysel çekim üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Çünkü, bu tür yüklememeler atıfta bulunan elemanın öz saygısı açısından olduğu kadar, bireyin çevresindeki diğer insanların öz saygıları açısından da bir takım doğrular taşır. Elemanlar sadece başarıyı görmemeli, başarısızlıkların da görülmesini desteklemelidir (8).

Bireysel Olarak Grup Görevi; Grubun sosyal görünümünü kapsayan yönlerin ortaya konulmasını içermektedir. Bireysel çekicilik takım elemanlarının duyguları, grup görevi, grubun verimliliği, grubun amaçları ve objektifliği üzerinde bir takım sonuçlar çıkartılarak, göreve ilişkin düzey ortaya konulmaktadır. Bireysel olarak takım elemanlarının duyguları hakkında, grup içerisinde sosyal yönden etkili olan grubun sosyal çekiciliğine ilişkin yönler bulunmaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Denekler: Bu araştırmanın deneklerini, 31 okçuluk milli takım sporcusu, 67 hentbolcu, 67 futbolcu olmak üzere toplam 165 sporcu oluşturdu (Tablo 1).

TABLO 1. Örneklem Grubu.

Gruplar	n
Okçuluk	31
Halk Bankası Hentbol	11
Çankaya Bld. Hentbol	12
ASKİ Hentbol	10
YKHI Hentbol	12
Beşiktaş Hentbol	10
KaraKuvvetleri Hentbol	12
Torbalı Futbol	17
Maliye Futbol	14
Gaziemir Futbol	17
PTT Futbol	19

(n=165)

Ölçme Aracı : Araştırmada, Widmeyer ve ark. (9) tarafından geliştirilen, Morali ve ark.(8) tarafından güvenilirlik çalışması yapılarak (n=265, Güvenirlik Katsayısı = 0.7873, Standart Alfa = 0.7907) güvenilirliği saptanan "Takım Sporlarında Takım Birlikteliği" envanteri (The Measurement of Cohesion in Sport Teams The Group Environment Questionnaire) kullanılmıştır (8).

"Takım Sporlarında; Takım Birlikteliği"nin ölçülmesine ilişkin envanter, Takım birlikteliğinin ve grup elemanlarının takımlarına ait düşüncelerini ölçmeyi içermektedir. Envanter toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Envanter Birlikteliğin 4 boyutunu ölçmektedir. Bunlar;

- Bireysel Çekicilik Grup - Görev (BÇG)
- Bireysel Çekicilik Grup - Sosyal (BÇS)
- Grup Bütünlüğü - Görev (GBG)
- Grup Bütünlüğü - Sosyal (GBS) dir (9).

Verilerin Toplanması: Araştırma, Takım sporlarından futbol ve hentbol ile bireysel spor olarak okçuluk milli takım sporcularının "Takım Birliktelik" düzeylerinin karşılaştırılmasını içermektedir. Elde edilen verilerin istatistiksel analizi E.Ü. Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi (BAUM) tarafından yapılmıştır. Veriler, tek yönlü varyans analizi yöntemiyle test edilmiştir.

BULGULAR

Takım birlikteliği düzeyi ile spor dallarının karşılaştırılmasında, Tablo 2'de görüldüğü gibi anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=1.46, p>0.05$). Bireysel ve takım sporlarıyla uğraşan sporcuları takım birlikteliği düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma görülmedi.

(SD: Serbestlik Derecesi, KT: Kareler Toplamı, OK: Ortalama Kare, x: Aritmetik Ortalama, St.dev.: Standart Sapma)

TABLO 2. Genel Takım Birlikteliği düzeyi ile Spor dallarının karşılaştırılması.

Varyans Analizi Tablosu

KAYNAK	Sd	KT	OK	F
Faktör	2	1375	687	-
Hata	162	76243	471	1.46*
Toplam	164	77617		

*P>0.05

Guruplar	n	x	st. dev.
Okçuluk	31	106.71	19.69
Hentbol	67	112.13	20.49
Futbol	67	106.07	23.65

Farklı spor takımlarının Takım Birliktelik düzeyleri karşılaştırıldığında Tablo 3' de görüldüğü gibi takımlar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=1.46$, $p>0.05$). Takım birlikteliği açısından değerlendirildiğinde Maliye futbol takımı oyuncuları diğer takımlara oranla daha düşük bir takım birlikteliği gösterdi. Halk Bankası hentbol takımı grup içerisinde yüksek takım birlikteliğine sahip görüldü (Tablo3).

TABLO 3. Takım Birlikteliği Düzeyleri ile Spor Takımlarının karşılaştırılması.

KAYNAK	Sd	KT	OK	F
Faktör	10	7953	795	-
Hata	154	69664	452	1.46*
Toplam	164	77617		

*P>0.05

Guruplar	n	x	st. dev.
Okçuluk	31	106.71	19.69
Halk Bankası Hentbol	11	118.27	22.29
Çankaya Bld. Hentbol	12	106.00	25.14
ASKİ Hentbol	10	114.20	15.62
YKM Hentbol	12	116.25	13.91
Beşiktaş Hentbol	10	101.10	27.36
KaraKuvvetleri Hentbol	12	116.00	14.17
Torbalı Futbol	17	116.41	18.24
Maliye Futbol	14	93.71	22.82
Gaziemir Futbol	17	104.12	21.14
PTT Futbol	19	107.68	27.48

Takım Birlikteliği envanterinin Bireysel Çekicilik Grup-Görev boyutunun farklı spor dallarına göre karşılaştırılmasında gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=2.81$, $p>0.05$). Bireysel çekicilik Grup-Görev boyutu Futbol grubunu oluşturan sporcularda diğer gruplara göre daha düşük bulundu (Tablo 4).

Bireysel Çekicilik Grup-Görev boyutu, farklı spor takımlarına göre karşılaştırıldığında Tablo 4' de görüldüğü gibi takımlar arasında anlamlı bir farklılaşma saptandı ($F = 2.36$, $p < 0.05$). Bireysel çekicilik grup-görev'e ilişkin boyutta Torbalı Futbol takımı en yüksek Grup-Görev'e sahip bir takım olarak göze çarpmaktadır ($X=29.824$, $St.dev.=5.876$). Bu boyutta en düşük ortalamayı Maliye Futbol Takımı oluşturdu.

TABLO 4. Bireysel Çekicilik Grup-Görev'e ilişkin Boyutun Farklı Spor Takımlarına Göre Karşılaştırılması.

Varyans Analizi Tablosu

KAYNAK	Sd	KT	OK	F
Faktör	10	1193.2	119.3	-
Hata	154	7775.8	50.5	2.36*
Toplam	164	8968.9		

* $P > 0.05$

Guruplar	n	x	st. dev.
Okçuluk	31	25.258	7.443
Halk Bankası Hentbol	11	28.273	4.860
Çankaya Bld. Hentbol	12	24.833	7.457
ASKİ Hentbol	10	28.000	6.896
YKM Hentbol	12	29.667	6.387
Beşiktaş Hentbol	10	27.300	5.034
KaraKuvvetleri Hentbol	12	27.583	4.870
Torbalı Futbol	17	29.824	5.876
Maliye Futbol	14	20.357	8.252
Gaziemir Futbol	17	23.353	10.006
PTT Futbol	19	24.526	6.915

Envanterin Bireysel Çekicilik-Sosyal Boyutu farklı spor dallarına göre karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=0.64$, $p > 0.05$). Bu boyutta futbol grubu sporcuları diğer gruplara oranla daha düşük bir Bireysel Çekicilik-Sosyal düzeye sahip olduğu görüldü.

Envanterin Bireysel Çekicilik-Sosyal Boyutu farklı spor takımlarına göre karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F = 1.27$, $p > 0.05$). Bu boyutta en düşük düzey Maliye futbol takımında ($X = 28.214$, $St.dev.=8.116$), en yüksek düzey ise Torbalı futbol takımında görülmüştür ($X=35.118$, $St.dev.=7.928$).

Envanterin, Grup Bütünlüğü-Görev boyutu farklı spor dallarına göre karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=0.89$, $p > 0.05$). Bu boyutta en düşük düzey okçuluk sporu yapan grupta bulunmadı ($X=28.742$, $st.dev.=9.388$).

Grup Bütünlüğü-Görev boyutu farklı spor takımlarına göre karşılaştırıldığında takımlar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=1.59$, $p>0.05$). Bu boyutta en düşük düzey Beşiktaş hentbol takımında ($X=26.000$, $St.dev.=7.958$), en yüksek düzey ise Torbalı futbol takımında saptandı ($X=34.706$, $st.dev.=6.302$).

Grup Bütünlüğü-Sosyal boyutun farklı spor dallarına göre karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=0.82$, $p>0.05$). Bu boyutta en düşük düzey futbol grubunda bulundu ($X=19.761$, $St.dev.=7.588$).

Grup Bütünlüğü-Sosyal boyutun farklı spor takımlarına göre karşılaştırıldığında takımlar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=1.35$, $p>0.05$). Bu boyutta en düşük düzey Torbalı futbol, takımında ($X=16.765$, $St.dev.=8.686$), en yüksek düzey ise Kara Kuvvetleri hentbol takımında tespit edildi ($X=28.917$, $St.dev.=5.125$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Takım sporlarında, başarı için genellikle takım elemanlarının bireysel yetenekleri ön plana çıkmaktadır. Fakat, bununla beraber bir takımın sadece bireysel antrenman yaparak başarıya ulaşması mümkün olmamaktadır. Bunun yanısıra; Takım dinamiğinin, takım birlikteliğinin olması takım başarısı için önemlidir. Ayrıca, takım içinde birbirlerini beğenen birlikte oynamaktan hoşlanan elemanlardan oluşan takımların, bu nitelikten yoksun takımlara oranla daha başarılı olacağı akla yatkin gelmektedir.

Bu çalışmanın amacı; Bireysel ve takım sporlarını yapan sporcuların takım birlikteliği düzeylerinin karşılaştırılmasını içermektedir.

Araştırmada, Widmeyer veark. (9) tarafından geliştirilen ve Morali (8) tarafından ($n=265$, Güvenirlilik Katsayısı Alfa = 0.7873, Standart Alfa = 0.7907) güvenirliliği saptanan "Takım Sporlarında Takım Birlikteliği" envanteri (The Measurement of Cohesion in Sport Teams; The Group Environment Questionnaire) kullanıldı.

Araştırmanın örneklem grubunu, 31 Okçu, 67 Hentbolcu ve 67 futbolcu olmak üzere toplam 165 sporcu oluşturdu.

Envanterin tüm boyutlarına ilişkin Takım Birlikteliği düzeyleri karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı (Tablo 2, $F=1.46$, $p>0.05$). Bireysel ve takım sporuyla uğraşan sporcuların takım birliktelik düzeylerinin birbirine yakın olduğu görüldü. Farklı spor takımları açısından da takım birliktelik düzeylerine bakıldığında, takımlar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı (Tablo 3, $F=1.46$, $p>0.05$). Takımlar arasında Maliye futbol takımı en düşük takım birlikteliği düzeyine sahip görülürken, Halk Bankası hentbol takımı grup içerisinde en yüksek takım birlikteliğine sahipti.

Envanterin Bireysel Çekicilik Grup-Görev'e ilişkin boyutun, farklı spor dallarına göre değerlendirilmesinde, gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F = 2.81$,

$p>0.05$). Bireysel Çekicilik Grup-Görev boyutu, futbol grubunu oluşturan sporcularda daha düşük düzeyde bulundu. Bu boyut farklı spor takımlarıyla karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma görüldü (Tablo 4, $F=2.36$, $p<0.05$). Bireysel Çekicilik Grup-Görev boyutu Torbalı futbol takımında daha yüksek bulundu. Bu boyutta en düşük düzey Maliye futbol takımında saptandı. Örneklem grubundaki 4 futbol takımı bölgesel futbol liginde başarılı olarak üst 3. lige terfi müsabakalarına katıldı. Bunlardan yalnızca Torbalıspor Futbol takımı 3. lige çıktı. Takım birlikteliği açısından Torbalı Spor'un yüksek bir düzeye sahip olması, takım birlikteliğinin başarıda katkısı olacağı şeklinde yorumlanabilir.

Bireysel Çekicilik Grup-Sosyal boyutta, farklı spor dallarına göre karşılaştırılmasında gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=0.64$, $p>0.05$). Bu boyut, farklı spor takımlarına göre karşılaştırıldığında takımlar arasında anlamlı bir farklılaşma görülmedi ($F=1.27$, $p>0.05$).

Bireysel Çekicilik Grup-Görev ve Grup-Sosyal Boyut, takım elemanlarının duyguları, gruptaki görevi, grubun verimliliği, grubun amaçları ve objektifliği hakkında bilgi vermektedir. Takımı oluşturan elemanların diğerlerinin davranışlarına ilişkin nedensel yüklememelerin bireysel çekim üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Bu tür yüklememeler, atıfta bulunan elemanın Öz-Saygısı açısından olduğu kadar, bireyin çevresindeki diğer insanların Öz-Saygıları açısından da bir takım doğrular taşımaktadır.

Grup Bütünlüğü-Görev'e ilişkin boyutun, farklı spor dallarına göre değerlendirilmesinde, gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=0.89$, $p>0.05$). Grup Bütünlüğü-Görev boyutu, Okçuluk Grubunu oluşturan sporcularda daha düşük düzeyde bulundu. Bu boyut farklı spor takımlarıyla karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma görülmedi ($F=1.59$, $p>0.05$). Grup Bütünlüğü-Görev boyutu Torbalı Futbol takımında daha yüksek düzeyde idi. Bu boyutta en düşük düzey Maliye futbol takımında görüldü.

Grup Bütünlüğü-Sosyal boyutun, Farklı spor dallarına göre değerlendirilmesinde, gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadı ($F=0.82$, $p>0.05$). Grup Bütünlüğü-Sosyal boyutu, futbol grubunu oluşturan sporcularda daha düşük düzeyde bulundu. Bu boyut farklı spor takımlarıyla karşılaştırıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma görülmedi ($F=1.35$, $p>0.05$). Grup Bütünlüğü-Sosyal boyut, Kara Kuvvetleri hentbol takımında daha yüksek düzeyde idi. Bu boyutta en düşük düzey Torbalı futbol takımında görüldü.

Takım Birlikteliği ve performans arasında, birlikteliğin performans üzerine etkisi ile ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalarda negatif yönde ilişki olduğu, ilişki olmadığı ve pozitif yönde ilişki olduğu şeklinde tezat bulgular ortaya çıkmıştır. Kuvvetli iç çatışmalarına rağmen başarılı olunabildiği şeklindeki bulguların yanısıra, performansın takım birlikteliği ile ilgili olduğun, görev birlikteliğinin grup üzerinde yüksekçe bir etkisi olduğu saptanmıştır. Sosyal Birliktelik boyutu ise küçük gruplarda büyük gruplara daha yüksek bulunmuştur.

Takım sporları genel anlamda ele alındığında grubun ölçütleri genişledikçe, birliktelik belli bir oranda azalmaktadır.Bu kısmen iletişimden kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda grup genişledikçe grubun homojenliği ve stabilitesinin değişmesi beklenebilir. Futbol gibi sporcu sayısı fazla olan takımların alt gruplarında takım birlikteliğinin geliştirilmesi, takımın dinamiği ve etkileşimi açısından önemli olmaktadır.

Takım birlikteliğinin geliştirilmesinde antrenör ve eğiticilere şu önerilerde bulunabiliriz:

- Her oyuncunun, diğer oyunculara karşı sorumluluk taşıdığı hissi sağlanmalı,
- Antrenör veya eğitmen olarak takımdaki her sporcunun kişisel özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak için zaman ayırmalı,
- Büyük grupların alt ünitelerinde övgüyü geliştirmek önemlidir.
- Oyuncular arasında, sahiplenme hissini geliştirmek. Oyuncular birey olarak takımın, antrenör veya eğiticilerin değil, kendilerinin olduğunu hissetmelidirler,
- Takım hedeflerini oluşturup, bunları gerçekleştirdikçe oyuncuların gurur duymaları sağlanmalıdır,
- Takımdaki her oyuncu kendi rolünü bilmeli, öğrenmeli ve bunun önemli olduğuna inanmalıdır,
- Tamamen sosyal suküneti istemeyi ve beklemeyin.Takım birlikteliğini takımın uyumunu ve kişilerarası çatışmanın tamamen önlendiğini düşünmek yanlış olabilir,
- Elemanlar arası işbirliğini teşvik eden takım dirilleri geliştirilmelidir.
- Takım, oyunu ve maçı kaybetse bile takımın başarılı noktaları üzerinde durmak önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Bařer E; "Uygulamalı Spor Psikolojisi". Ankara: M.E.G.S.B. B.T.G.S.M. Yayınları, 1986, pp. 99-177.
2. Bilgin N; "Sosyal Psikolojiye Giriş". İzmir: E. Ü. Basımevi, 1991, pp.113, 202-225.
3. Carron AV, Brawley LR, Widmeyer VN; "The development of an instrument to assess cohesion in sport teams:The group environment questionnaire". Journal of Sport Psychology, 7:244-246, 1985.
4. Cox HR;"Team Cohesion", In: Sport Psychology, Dubuque. Iowa:Wm.C. Brown Publishers, pp. 270.
5. Festinger L,Schachters S, Back K; "Social Pressures in Informed groups" New York: Leisure Press, 1950.
6. Kağıtçıbaşı Ç; "İnsan ve İnsanlar". İstanbul: Sermet Matbaası, 1985, pp. 159-165.
7. Köknel Ö; "İnsanı Anlamak". İstanbul:Altın Kitaplar Yayınevi, 1986, pp. 159-165.
8. Moralı S; "Takım Sporlarında Takım Birliktelik Düzeylerinin Karşılaştırılması". Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 1994.
9. Widmeyer NW, Brawley LR, Carron AV; "The Measurement of Cohesion in Sport Teams:The Group Environment Questionnaire". London-Ontario: Sport Dynamics, 1985, pp.19-28.